

PRESUDA SUDA

10. ožujka 1998. (*)

„Okvirni sporazum o bananama – GATT 1994. – Završni akt”

U predmetu C-122/95,

Savezna Republika Njemačka, koju zastupaju E. Röder, *Ministerialrat* u Saveznom ministarstvu gospodarstva, i B. Kloke, *Oberregierungsrat* u istom ministarstvu, D-53107 Bonn, u svojstvu agenata,

tužitelj,

koju podupire

Kraljevina Belgija, koju zastupa J. Devadher, glavni savjetnik u Ministarstvu vanjskih poslova, vanjske trgovine i razvojne suradnje, u svojstvu agenta, s adresom za dostavu u Luxembourggu u sjedištu veleposlanstva Belgije, 4 Rue des Girondins,

intervenijent,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju R. Bandilla, direktor pravne službe, A. Brautigam, pravni savjetnik, i J.-P. Hix, član pravne službe, u svojstvu agenata, s adresom za dostavu u Luxembourggu u uredu B. Eynarda, direktora Uprave za pravne poslove Europske investicijske banke, 100 Boulevard Konrad Adenauer,

tuženika,

koje podupiru

Kraljevina Španjolska, koju zastupaju A. Navarro González, glavni direktor za pravna i institucionalna pitanja Zajednice, i R. Silva de Lapuerta, *abogado del Estado*, iz Državne pravne službe, u svojstvu agenata, s adresom za dostavu u Luxembourggu u sjedištu veleposlanstva Španjolske, 4-6, boulevard E. Servais,

Francuska Republika, koju zastupaju C. de Salins, zamjenica direktora u Upravi za pravne poslove Ministarstva vanjskih poslova, i G. Mignot, tajnik za vanjske poslove u istoj upravi, u svojstvu agenata, s adresom za dostavu u Luxembourggu u sjedištu veleposlanstva Francuske, 8B Boulevard Joseph II, i

Komisija Europskih zajednica, koju zastupaju T. Christoforou i U. Wölker, članovi pravne službe, u svojstvu agenata, s adresom za dostavu u Luxembourggu kod C. Gomeza de la Cruza, člana pravne službe, Centre Wagner, Kirchberg,

intervenijenti,

povodom tužbe za poništenje članka 1. stavka 1. prve alineje Odluke Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986. – 1994.) (SL L 336, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavje 11., svezak 74., str. 3.), u mjeri u kojoj je Vijeće tom odlukom odobrilo sklapanje Okvirnog sporazuma o bananama s Republikom Kostarikom, Republikom Kolumbijom, Republikom Nikaragvom i Republikom Venezuelom,

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, C. Gulmann, M. Wathelet, R. Schintgen (izvjestitelj), predsjednici vijeća, G. F. Mancini, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch i P. Jann, suci,

nezavisni odvjetnik: M. B. Elmer,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja stranaka na raspravi održanoj 4. veljače 1997., tijekom koje je njemačku vladu zastupao E. Röder, belgijsku vladu J. Devadder, Vijeće A. Brautigam i J.-P. Hix, španjolsku vladu R. Silva de Lapuerta, francusku vladu F. Pascal, *attaché* središnje uprave u Upravi za pravne poslove Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta, i Komisiju U. Wölker, P. J. Kuyper, pravni savjetnik, i K.-D. Borchardt, član pravne službe, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 24. lipnja 1997.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Tužbom podnesenom tajništvu Suda 10. travnja 1995. Savezna Republika Njemačka zahtjevala je na temelju članka 173. prvog stavka Ugovora o EZ-u poništenje članka 1. stavka 1. prve alineje Odluke Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986. – 1994.) (SL L 336, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavje 11., svezak 74., str. 3., u dalnjem tekstu: sporna odluka) u mjeri u kojoj je Vijeće tom odlukom odobrilo sklapanje Okvirnog sporazuma o bananama s Republikom Kostarikom, Republikom Kolumbijom, Republikom Nikaragvom i Republikom Venezuelom (u dalnjem tekstu: Okvirni sporazum).

- 2 Glavom IV. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 404/93 od 13. veljače 1993. o zajedničkoj organizaciji tržišta banana (SL L 47, str. 1.) različiti nacionalni režimi koji su prethodno bili na snazi zamijenjeni su zajedničkim režimom trgovine s trećim zemljama.
- 3 Člankom 18. stavkom 1. Uredbe br. 404/93 u njezinu izvornom tekstu predviđeno je da se za uvoz banana iz trećih zemalja i netradicionalnih banana iz AKP-a svake godine otvara carinska kvota od 2 000 000 tona (neto masa). U okviru te carinske kvote uvoz banana iz trećih zemalja podlijegao je carini od 100 ECU po toni, dok se na uvoz netradicionalnih banana iz AKP-a nije plaćala carina.
- 4 U članku 19. stavku 1. te uredbe otvorena carinska kvota podijeljena je kako slijedi: 66,5 % za kategoriju gospodarskih subjekata koji su prethodno stavljali na tržište banane iz trećih zemalja i/ili netradicionalne banane AKP-a, 30 % za kategoriju gospodarskih subjekata koji su stavljeni na tržište banane iz Zajednice i/ili tradicionalne banane AKP-a i 3,5 % za kategoriju gospodarskih subjekata s poslovnim nastanom u Zajednici koji su 1992. počeli stavljanju na tržište banane koje nisu iz Zajednice i/ili koje nisu tradicionalne banane AKP-a.
- 5 Člankom 20. Uredbe br. 404/93 od Zajednice se zahtijeva donošenje detaljnih pravila za provedbu glave IV.
- 6 Stoga je Komisija donijela Uredbu (EEZ) br. 1442/93 od 10. lipnja 1993. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu režima za uvoz banana u Zajednicu (SL L 142, str. 6.). U toj je uredbi ponovljena prethodno navedena podjela carinske kvote na tri kategorije gospodarskih subjekata pod nazivom „kategorije A, B i C”.
- 7 Republika Kolumbija, Republika Kostarika, Republika Gvatemala, Republika Nikaragva i Republika Venezuela zatražile su 19. veljače 1993. od Komisije da pokrene konzultacije u skladu s člankom XXII. stavkom 1. Općeg sporazuma o carinama i trgovini (u dalnjem tekstu: GATT) u pogledu Uredbe br. 404/93. Budući da su konzultacije bile neuspješne, u travnju 1993. predmetne latinoameričke države pokrenule su postupak za rješavanje spora predviđen člankom XXIII. stavkom 2. GATT-a.
- 8 Dana 18. siječnja 1994. odbor osnovan u okviru tog postupka podnio je izvješće u kojem je zaključeno da uvozni režim uveden Uredbom br. 404/93 nije u skladu s pravilima GATT-a.
- 9 Ugovorne stranke GATT-a nisu usvojile to izvješće.
- 10 Zajednica je 28. i 29. ožujka 1994. postigla dogovor s Republikom Kolumbijom, Republikom Kostarikom, Republikom Nikaragvom i Republikom Venezuelom u obliku Okvirnog sporazuma.
- 11 Okvirni sporazum sastoji se od dvaju dokumenata: prvi dokument, pod nazivom „Dogovoren išod pregovora između Kolumbije, Kostarike, Nikaragve, Venezuele i Europske zajednice o uvoznom režimu EZ-a za banane”, čini neku vrstu preambule samom sporazumu, dok drugi dokument, pod nazivom „Okvirni sporazum o bananama”, sadržava tehničke odredbe dogovora s latinoameričkim zemljama.

12 U prvom je dokumentu navedeno sljedeće:

„Priloženi načrt sporazuma o bananama zadovoljavajući je ishod pregovora o bananama u okviru Urugvajskog kruga.

Sporazum je isto tako ishod pregovora i konzultacija o bananama između EZ-a i gore navedenih zemalja u skladu s člankom XXVIII.

Nadalje, sporazum je rješenje spora u pogledu banana koji je predmet izvješća odbora GATT-a. Stoga je dogovoren da Kolumbija, Kostarika, Nikaragva, Venezuela i EZ neće zahtijevati usvajanje navedenog izvješća odbora.

Kolumbija, Kostarika, Nikaragva i Venezuela dogovorile su se da neće pokrenuti postupak za rješavanje spora iz GATT-a protiv režima EZ-a za banane za vrijeme trajanja priloženog sporazuma.” [neslužbeni prijevod]

13 U točki 1. drugog dokumenta, koji čini stvarni Okvirni sporazum, utvrđena je ukupna osnovna carinska kvota od 2 100 000 tona za 1994. i 2 200 000 tona za 1995. i naredne godine, podložno povećanju koje je posljedica proširenja Zajednice.

14 U točki 2. Okvirnog sporazuma utvrđeni su postoci te kvote dodijeljeni Kolumbiji, Kostarici, Nikaragvi i Venezueli. Te države trebaju dobiti 49,4 % ukupne kvote, dok je Dominikanskoj Republici i ostalim državama AKP-a odobreno 90 000 tona za netradicionalni uvoz, a preostali iznos dodijeljen je ostalim trećim zemljama.

15 Točke od 3. do 5. odnose se na primjenu ili izmjenu nacionalnih kvota u slučaju da jedna zemlja ne može ispuniti svoju kvotu ili u slučaju povećanja ukupne kvote.

16 Točkom 6. predviđeno je da upravljanje kvotama, uključujući njihovo povećanje, ostaje neizmijenjeno kako je utvrđeno odredbama Uredbe br. 404/93. Tom je točkom nadalje predviđeno sljedeće:

„zemlje opskrbljivači za koje je kvota utvrđena mogu izdavati posebne izvozne dozvole za do 70 % svoje kvote, a te su dozvole preduvjet za izdavanje dozvola Zajednice gospodarskim subjektima kategorija A i C za uvoz banana iz navedenih zemalja.

Odobrenje za izdavanje posebnih izvoznih dozvola Komisija daje kako bi se omogućilo poboljšanje redovnih i stabilnih trgovinskih odnosa između proizvođača i uvoznika te pod uvjetom da će se izvozne dozvole izdavati bez diskriminacije gospodarskih subjekata.” [neslužbeni prijevod]

17 U točki 7. utvrđeno je da carina unutar kvote iznosi 75 ECU po toni.

18 U skladu s točkama 8. i 9., dogovoren sustav treba postati operativan najkasnije do 1. listopada 1994., a ističe 31. prosinca 2002.

19 Točkama 10. i 11. predviđeno je:

„Ovaj sporazum uvrstit će se u raspored Zajednice za Urugvajski krug.

Ovaj je sporazum rješenje spora između Kolumbije, Kostarike, Venezuele, Nikaragve i Zajednice u pogledu režima Zajednice za banane. Stranke ovog sporazuma neće zahtijevati usvajanje izvješća odbora GATT-a o tom pitanju.” [neslužbeni prijevod]

- 20 Točke od 1. do 7. Okvirnog sporazuma uvrštene su u Prilog LXXX. GATT-u 1994. u kojem su navedene carinske koncesije Zajednice. GATT 1994. pak čini Prilog 1.A Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (u dalnjem tekstu: WTO). Okvirni sporazum ponovno je naveden u dodatku Priloga LXXX. .
- 21 Savezna Republika Njemačka zatražila je 25. srpnja 1994. mišljenje Suda o usklađenosti Okvirnog sporazuma s Ugovorom.
- 22 Presudom od 5. listopada 1994., Njemačka/Vijeće (C-280/93, Zb., str. I-4973.), Sud je odbio tužbu Savezne Republike Njemačke za poništenje Uredbe br. 404/93.
- 23 U izjavi unesenoj u zapisnik sa sastanka Vijeća od 20. prosinca 1994. o donošenju odluke o sklapanju sporazuma iz Urugvajskog kruga koje je bilo planirano za 22. prosinca 1994., njemačka vlada istaknula je da „bez obzira na to što je odobrila Odluku Vijeća o sklapanju u ime Zajednice Sporazuma o WTO-u, Okvirni sporazum smatra nezakonitim” i da se to odobrenje „ne može protumačiti kao odobrenje” Okvirnog sporazuma. [neslužbeni prijevod]
- 24 Komisija je 21. prosinca 1994. donijela Uredbu (EZ) br. 3224/94 o utvrđivanju prijelaznih mjera za provedbu Okvirnog sporazuma o bananama sklopljenog u okviru Urugvajskog kruga multilateralnih trgovinskih pregovora (SL L 337. str. 72.).
- 25 Vijeće je 22. prosinca 1994. jednoglasno donijelo spornu odluku, čiji članak 1. stavak 1. prva alineja glasi kako slijedi:

„1. „Ovime se u ime Europske zajednice potvrđuju sljedeći multilateralni sporazumi i akti s obzirom na onaj njihov dio koji potпадa u nadležnost Europske zajednice:

 - Sporazum o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije te također sporazumi iz Priloga 1., 2., i 3. navedenom Sporazumu.”
- 26 Ta je odluka objavljena u *Službenom listu Europskih zajednica* L 336 (str. 1.) od 23. prosinca 1994. u odjeljku „Akti čije objavljinje nije obvezno”. Prema informacijama Ureda za publikacije Europskih zajednica, *Službeni list Europskih zajednica* L 336 bio je dostupan tek od 13. veljače 1995.
- 27 Uredba Vijeća (EZ) br. 3290/94 od 22. prosinca 1994. o prilagodbama i prijelaznim aranžmanima koji su potrebni u poljoprivrednom sektoru radi provedbe sporazuma sklopljenih tijekom Urugvajske runde multilateralnih trgovinskih pregovora (SL L 349, str. 105.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavljje 11., svezak 22., str. 11.) sadržava Prilog XV. koji se odnosi na banane. U tom je prilogu predviđena izmjena članka 18. stavka 1. Uredbe br. 404/93 tako da utvrđena carinska kvota za 1994. iznosi 2,1 milijun tona, a za sljedeće godine 2,2 milijuna tona. U okviru te carinske kvote uvoz banana iz trećih zemalja podliježe carini od 75 ECU po toni.

- 28 Uredba Komisije (EZ) br. 478/95 o dodatnim pravilima za primjenu Uredbe br. 404/93 u pogledu režima carinskih kvota za uvoz banana u Zajednicu i o izmjeni Uredbe br. 1442/93 (SL L 49, str. 13.) odnosi se na donošenje mjera potrebnih za trajnu provedbu Okvirnog sporazuma.
- 29 U svojem mišljenju od 13. prosinca 1995. (Zb., str. 4577.) Sud je utvrdio da na zahtjev za mišljenje koji je uputila Savezna Republika Njemačka nije potrebno odgovoriti jer je on postao bespredmetan zbog toga što je Okvirni sporazum, uvršten u sporazume postignute tijekom Urugvajskog kruga multilateralnih pregovora, sklopljen nakon podnošenja zahtjeva Sudu.

Dopuštenost tužbe

- 30 Vijeće je iznijelo nekoliko razloga protiv dopuštenosti tužbe tvrdeći, prvo, da je prekasno podnesena i, drugo, da je nakon odobrenja Okvirni sporazum obvezujući za Zajednicu i države članice te da čini dio cjelokupnog sporazuma o osnivanju WTO-a.
- 31 Kao prvo, Vijeće, koje podupiru Kraljevina Španjolska, Francuska Republika i Komisija, tvrdi da je tužba nedopuštena jer nije bila podnesena, kako se to zahtijeva člankom 173. petim stavkom Ugovora, u roku od dva mjeseca od dana kada je tužitelj saznao za pobijani akt, u ovom slučaju to je 22. prosinca 1994., kada je Vijeće donijelo spornu odluku.
- 32 U prilog razlogu nedopuštenosti Vijeće ističe da se datum objave u *Službenom listu Europskih zajednica* ili, ako, kao u ovom slučaju, on ne odgovara datumu kada je *Službeni list Europskih zajednica* stvarno postao dostupan, datum njegova stvarnog pojavljivanja može smatrati početkom roka propisanog za pokretanje postupka samo za akte čija je primjenjivost uvjetovana njihovom objavom, a sporna odluka ne pripada toj kategoriji.
- 33 Savezna Republika Njemačka u svojem odgovoru navodi da iz teksta članka 173. petog stavka Ugovora proizlazi da se na dan kada je tužitelj saznao za akt može pozvati samo ako on nije objavljen ili ako nema obavijesti o njemu te da činjenica da sporna odluka nije akt čija je primjenjivost uvjetovana njegovim objavljinjem nije relevantna.
- 34 U skladu s člankom 173. petim stavkom Ugovora postupci predviđeni tim člankom moraju se pokrenuti u roku od dva mjeseca od objavljinja akta ili obavješćivanja tužitelja o njemu ili, ako takva objava ili obavijest izostanu, od dana kada je tužitelj doznao za akt.
- 35 Već iz teksta te odredbe proizlazi da je kriterij dana kada je tužitelj saznao za akt, kao početak roka propisanog za pokretanje postupka, podredan kriteriju objavljinja akta ili obavješćivanja o njemu.
- 36 Nadalje, valja utvrditi da je ustaljena praksa da se akti Vijeća koji se odnose na sklapanje međunarodnih sporazuma koji su obvezujući za Europsku zajednicu objavljaju u *Službenom listu Europskih zajednica*.

- 37 Tužitelj je stoga legitimno imao pravo prepostaviti da će sporna odluka, kojom su u ime Europske zajednice posebno odobreni sporazum o osnivanju WTO-a i sporazumi koji su mu priloženi, uključujući GATT 1994., biti objavljena u *Službenom listu Europskih zajednica*.
- 38 To je objavljanje zapravo uslijedilo manje od dva mjeseca nakon što je Vijeće donijelo akt, jer je izdanje *Službenog lista Europskih zajednica* u kojem je objavljen postalo dostupno 13. veljače 1995.
- 39 U tim okolnostima valja zaključiti da je u ovom slučaju propisani rok za tužbu počinje teći na datum objavljanja.
- 40 Budući da je Savezna Republika Njemačka podnijela ovu tužbu u roku kraćem od dva mjeseca od datuma stvarnog pojavljanja izdanja *Službenog lista Europskih zajednica* koji sadržava spornu odluku, prvi razlog nedopuštenosti koji se temelji na nepravodobnom podnošenju tužbe treba odbiti.
- 41 Kao drugo, Vijeće tvrdi da međunarodni sporazum koji je Zajednica sklopila bez zadrške i koji je u skladu s pravom Zajednice i međunarodnim pravom obvezujući za institucije i države članice, država članica ne može osporavati tužbom za poništenje akta kojim se taj sporazum sklapa u ime Zajednice.
- 42 U tom pogledu dovoljno je podsjetiti da je u gore navedenom mišljenju 3/94, t. 22., Sud izričito utvrdio, kada je objašnjavao zašto nije na zahtjev za mišljenje u skladu s člankom 228. stavkom 6. Ugovora potrebno odgovoriti ako je međunarodni sporazum na koji se zahtjev odnosi već sklopljen, da država ili institucija Zajednice koja je zatražila mišljenje u svakom slučaju ima pravo podnijeti tužbu za poništenje odluke Vijeća o sklapanju sporazuma i u tom kontekstu zatražiti privremenu pravnu zaštitu.
- 43 Kao treće, Vijeće tvrdi da je Okvirni sporazum samo jedan od mnogih sporazuma sklopljenih tijekom Urugvajskog kruga multilateralnih trgovinskih pregovora i da se stoga njegovo poništenje ne može tražiti odvojeno a da se pritom ne ugrozi osjetljiva ravnoteža uzajamnih obveza i ustupaka dogovorenih u tom kontekstu. U potporu tom razlogu Vijeće upućuje na presudu od 28. travnja 1988., LAISA i CPC España/Vijeće (31/86 i 35/86, Zb., str. 2285.), u kojoj je Sud presudio da odredene odredbe Akta o uvjetima pristupanja Kraljevine Španjolske i Portugalske Republike i prilagodbama Ugovora (SL 1985, L 302, str. 23.) nije dopušteno osporavati jer su one dio mjera kojima se utvrđuju rezultati pregovora o pristupanju.
- 44 U tom pogledu valja prvo istaknuti da je u gore navedenoj presudi LAISA i CPC España/Vijeće, t. 18., Sud odbio tužbe za poništenje kao nedopuštene uz obrazloženje da pobijane odredbe čine sastavni dio Akta o pristupanju i stoga nisu akt Vijeća u smislu članka 173. Ugovora.
- 45 Nadalje treba napomenuti da Vijeće u ovom slučaju nije posebno navelo kako bi se poništenjem sporne odluke samo u mjeri u kojoj se ona odnosi na sklapanje Okvirnog sporazuma, neučinkovitim učinili ostali uzajamni ustupci i obveze dogovoreni u okviru Urugvajskog kruga pregovora.

- 46 Isto tako treba napomenuti da su u poljoprivrednom sektoru sporazumi postignuti tijekom Urugvajskog kruga multilateralnih trgovinskih pregovora provedeni interno, u okviru Uredbe br. 3290/94, zasebnim prilagodbama različitih uredaba Zajednice o zajedničkoj organizaciji poljoprivrednih tržišta. U tim okolnostima poništenje sporne odluke, u mjeri u kojoj se odnosi na sklapanje Okvirnog sporazuma, vjerojatno ne bi utjecalo na prilagodbe u ostalim sektorima osim u sektoru banana.
- 47 Stoga se ne može prihvati nijedan od razloga nedopuštenosti Vijeća te je tužba dopuštena.

Meritum

- 48 Savezna Republika Njemačka, koju podupire Kraljevina Belgija, tvrdi da se režimom koji je uveden Okvirnim sporazumom narušavaju temeljna prava gospodarskih subjekata kategorija A i C, odnosno njihovo pravo na slobodno obavljanje poslovne djelatnosti i pravo vlasništva, te da ih se diskriminira u odnosu na gospodarske subjekte kategorije B. Osim toga, tim se sporazumom krše načela zaštite legitimnih očekivanja i proporcionalnosti.
- 49 U potporu tim tužbenim razlozima tužitelj navodi da se dodjelom nacionalnih kvota trećim zemljama koje su stranke Okvirnog sporazuma ograničavaju mogućnosti gospodarskih subjekata kategorija A i C za uvoz banana iz ostalih trećih zemalja. Njime se isto tako tim gospodarskim subjektima može oduzeti vrijednost svojstvena trgovačkim žigovima proizvoda na temelju zemalja podrijetla i prisiliti ih na postupak skupe diversifikacije izvora opskrbe.
- 50 Savezna Republika Njemačka isto tako tvrdi da režim izvoznih dozvola uključuje plaćanje naknada u zemlji u kojoj su izdane zbog čega je uvoz iz tih zemalja još skuplji. U tim okolnostima primjena režima izvoznih dozvola samo na gospodarske subjekte kategorija A i C znači da ih se diskriminira u odnosu na gospodarske subjekte kategorije B, koji su već u povlaštenom položaju zbog činjenice da se osnovica za dodjelu kvote uvedena Uredbom br. 404/93 primjenjuje na povećanje carinske kvote predviđeno Okvirnim sporazumom. Prema mišljenju tužitelja takva diskriminacija nije opravdana interesom Zajednice za okončanje postupaka koje su predmetne treće zemlje pokrenule protiv režima Zajednice za uvoz banana pred tijelima GATT-a.
- 51 Vijeće, koje podupiru Kraljevina Španjolska, Francuska Republika i Komisija, osporava da se Okvirnim sporazumom krše temeljna načela prava Zajednice na koje se poziva tužitelj. Tvrdi da se uvođenjem nacionalnih kvota i režima izvoznih dozvola ne narušava konkurentska situacija gospodarskih subjekata kategorija A i C. U tom pogledu napominje da se povećanjem carinske kvote i smanjenjem carina, dogovorenima Okvirnim sporazumom, povećava dostupnost banana iz trećih zemalja i poboljšavaju prilike za tržišno natjecanje među gospodarskim subjektima svih kategorija.
- 52 Vijeće i intervenijenti koji ga podupiru dodaju da je različito postupanje koje proizlazi iz izuzeća gospodarskih subjekata kategorije B od obveze pribavljanja skupih izvoznih dozvola objektivno opravdano potrebom za ponovnim uspostavljenjem konkurentske ravnoteže između tih gospodarskih subjekata i gospodarskih subjekata

kategorija A i C, što je bio cilj Uredbe br. 404/93. U tom pogledu podsjećaju da je u gore navedenoj presudi Njemačka/Vijeće Sud priznao zakonitost određenih prednosti dodijeljenih gospodarskim subjektima kategorije B zbog potrebe za postizanjem takve ravnoteže. Međutim, povećanje carinske kvote i smanjenje carina koji su dogovorenii Okvirnim sporazumom doveli su do narušavanja te ravnoteže na štetu gospodarskih subjekata kategorije B.

- 53 Pri ocjenjivanju osnovanosti ove tužbe prvo valja ispitati tužbeni razlog koji se temelji na povredi općeg načela nediskriminacije i zatim tužbene razloge koji se temelje na povredi prava vlasništva, prava slobodnog obavljanja poslovne djelatnosti, načela zaštite legitimnih očekivanja i načela proporcionalnosti.

Tužbeni razlog koji se temelji na povredi općeg načela nediskriminacije

- 54 Pri ocjenjivanju osnovanosti tužbenog razloga koji se temelji na povredi općeg načela nediskriminacije valja razlikovati između uvođenja nacionalnih kvota i izuzeća gospodarskih subjekata kategorije B iz režima izvoznih dozvola.

- 55 U pogledu prvog aspekta valja istaknuti da je u gore navedenoj presudi Njemačka/Vijeće Sud priznao zakonitost uvođenja ukupne carinske kvote za uvoz banana iz trećih zemalja i netradicionalnih banana iz AKP-a, ali ne i za tradicionalni uvoz iz zemalja AKP-a za koji su Konvencijom iz Loméa utvrđeni povoljni uvjeti.

- 56 Isto tako valja podsjetiti da ne postoji opće načelo prava Zajednice kojim se Zajednica u okviru svojih vanjskih odnosa obvezuje trećim zemljama osigurati jednak postupanje u svim pogledima. Stoga, kao što je Sud proglašio u presudi od 28. listopada 1982., Faust/Komisija (52/81, Zb., str. 3745., t. 25.), ako je različito postupanje prema trećim zemljama u skladu s pravom Zajednice, onda valja smatrati i da je različito postupanje prema gospodarskim subjektima u Zajednici u skladu s pravom Zajednice ako je ono samo automatska posljedica različitog postupanja prema trećim zemljama s kojima su ti gospodarski subjekti stupili u trgovinske odnose.

- 57 Međutim, valja utvrditi da su ograničenja mogućnosti uvoza za gospodarske subjekte kategorija A i C do kojih može dovesti uvođenje nacionalnih kvota automatska posljedica različitog postupanja prema trećim zemljama, ovisno o tome jesu li one stranke Okvirnog sporazuma ili nisu i o veličini kvote koja im je tim sporazumom dodijeljena.

- 58 U tim okolnostima tužbeni razlog koji se temelji na povredi općeg načela nediskriminacije valja odbiti kao neosnovan u pogledu uvođenja nacionalnih kvota.

- 59 Najprije valja utvrditi da izuzeće gospodarskih subjekata kategorije B iz režima izvoznih dozvola nije automatska posljedica različitog postupanja prema nekim trećim zemljama u odnosu na druge.

- 60 To različito postupanje ne proizlazi iz činjenice da se režim izvoznih dozvola, kako je predviđen Okvirnim sporazumom, primjenjuje na uvoz iz određenih trećih zemalja neovisno o tome jesu li stranke Okvirnog sporazuma, već iz činjenice da su među gospodarskim subjektima u Zajednici koji su stupili u trgovinske odnose s trećim

zemljama u kojima se na uvoz iz njih primjenjuje režim izvoznih dozvola neki obvezni pribaviti izvozne dozvole, dok su drugi izuzeti od tog zahtjeva.

- 61 Nadalje, treba naglasiti da je očito riječ o različitom postupanju prema gospodarskim subjektima kategorija A i C u odnosu na gospodarske subjekte kategorije B jer, kako tvrdi tužitelj i izričito priznaje Vijeće, primjena režima izvoznih dozvola na gospodarske subjekte kategorija A i C znači da je cijena koju moraju platiti za banane iz predmetnih trećih zemalja približno 33 % viša od cijene koju plaćaju gospodarski subjekti kategorije B.
- 62 Stoga valja ispitati je li to različito postupanje nespojivo sa zabranom iz članka 40. stavka 3. drugog podstavka Ugovora, koja nije drugo do specifičan izraz općeg načela jednakosti, jednog od temeljnih načela prava Zajednice (vidjeti osobito presude od 19. listopada 1977., Ruckdeschel i Ströh, 117/76 i 16/77, Zb., str. 1753., t. 7., Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson i Providence agricole de la Champagne, 124/76 i 20/77, Zb., str. 1795., t. 16., od 25. listopada 1978., Koninklijke Scholten-Honig i De Bijnenkorf, 125/77, Zb., str. 1991., t. 26., i Royal Scholten-Honig i Tunnel Refineries, 103/77 i 145/77, Zb., str. 2037., t. 26.), ili se, suprotno tome, ono može objektivno opravdati, kako tvrde posebno Vijeće i Komisija, potrebom ponovnog uspostavljanja ravnoteže među tim kategorijama gospodarskih subjekata.
- 63 U tom pogledu treba naglasiti da, kao što je Sud priznao u gore navedenoj presudi Njemačka/Vijeće, zajednička organizacija tržišta banana, kako je uspostavljena Uredbom br. 404/93, a posebno režim dodjele carinskih kvota, uključuje određena ograničenja ili različito postupanje na štetu gospodarskih subjekata kategorija A i C, čije su mogućnosti uvoza banana iz trećih zemalja time ograničene, dok su gospodarski subjekti kategorije B, koji su do tada u osnovi bili obvezni na tržište stavljati banane iz Zajednice i AKP-a, dobili mogućnost uvoza utvrđenih količina banana iz trećih zemalja.
- 64 Sud je presudio da takvo različito postupanje nije u suprotnosti s općim načelom nediskriminacije u mjeri u kojoj je svojstveno cilju integracije prethodno rascjepkanih tržišta, uzimajući pritom u obzir različite situacije u kojima su se prije uspostavljanja zajedničke organizacije tržišta nalazile različite kategorije gospodarskih subjekata, i da ostvarivanje cilja zajedničke organizacije, kojim se treba zajamčiti plasman proizvoda Zajednice i tradicionalnih proizvoda AKP-a, podrazumijeva postizanje ravnoteže među različitim kategorijama predmetnih gospodarskih subjekata (točka 74.).
- 65 Stoga ako je ravnoteža koja je ostvarena Uredbom br. 404/93 narušena jer je promijenjen jedan ili više parametara na kojima se temelji, kao što je, na primjer, razina carinske kvote ili uvoznih carina, čak i ako razlozi za to nisu povezani sa zajedničkom organizacijom tržišta u sektoru banana, može biti potrebno ponovno uspostaviti tu ravnotežu. Međutim, ostaje pitanje je li u ovom slučaju to bilo primjereno učiniti na štetu gospodarskih subjekata kategorija A i C mjerom kao što je izuzeće gospodarskih subjekata kategorije B iz režima izvoznih dozvola.
- 66 U tom pogledu valja utvrditi da je režim za dodjelu carinske kvote koji je uspostavljen Uredbom br. 404/93 i kojim je 30 % carinske kvote rezervirano za gospodarske

subjekte kategorije B primjenjiv i na povećanje te kvote koje je dogovorenio Okvirnim sporazumom.

- 67 Iz toga slijedi, prvo, da gospodarski subjekti kategorije B imaju korist, jednako kao i gospodarski subjekti kategorija A i C, od povećanja kvote i istodobnog smanjenja carina koji, prema mišljenju Vijeća i Komisije, uzrokuju narušavanje ravnoteže među različitim kategorijama predmetnih gospodarskih subjekata. Drugo, ograničenja i različito postupanje kojima podliježu gospodarski subjekti kategorija A i C kao posljedica režima za uvoz banana koji je uspostavljen Uredbom br. 404/93 primjenjuju se i na dio kvote koji odgovara tom povećanju.
- 68 U tim okolnostima treba priznati da je, kako bi opravdalo primjenu mjere kao što je ona o kojoj je riječ u ovom slučaju, Vijeće trebalo dokazati da se ravnoteža narušena povećanjem carinske kvote i istodobnim smanjenjem carina, od čega korist imaju i gospodarski subjekti kategorije B, može ponovno uspostaviti samo odobravanjem znatne prednosti toj kategoriji gospodarskih subjekata i stoga uvođenjem novog različitog postupanja na štetu ostalih kategorija gospodarskih subjekata koji su već pri uvođenju carinske tarife i mehanizma za njezinu podjelu bili podvrgnuti sličnim ograničenjima i različitom postupanju.
- 69 Međutim, treba utvrditi da u ovom slučaju svojom izjavom da je narušena ravnoteža i samo tvrdnjom da je izuzeće gospodarskih subjekata kategorije B iz režima izvoznih dozvola opravданo potrebom ponovnog uspostavljanja te ravnoteže, Vijeće to nije dokazalo.
- 70 Isto tako treba napomenuti da Vijeće izričito priznaje da svrha uvođenja režima izvoznih dozvola nije samo ponovno uspostavljanje ravnoteže među različitim kategorijama gospodarskih subjekata u Zajednici, već i osiguravanje financijske pomoći trećim zemljama strankama Okvirnog sporazuma te time i kompenzacije za ograničenja koja su Uredbom br. 404/93 nametnuta u pogledu stavljanja na tržište banana iz tih zemalja u korist banana iz Zajednice i AKP-a.
- 71 Međutim, valja naglasiti da Vijeće Sudu nije dostavilo dovoljno elemenata kojima bi objasnilo zašto povećanje carinske kvote i njezina podjela na nacionalne kvote uz istodobno smanjenje carina nisu bili dovoljni za kompenzaciju ograničenja koja su Uredbom br. 404/93 nametnuta u pogledu stavljanja na tržište banana iz trećih zemalja stranaka Okvirnog sporazuma i zašto je taj cilj stoga trebalo ostvariti nametanjem financijskog opterećenja samo jednom dijelu gospodarskih subjekata koji uvoze banane iz tih zemalja.
- 72 Slijedom toga valja zaključiti da je tužbeni razlog koji se temelji na povredi općeg načela nediskriminacije osnovan u pogledu izuzeća gospodarskih subjekata kategorije B iz režima izvoznih dozvola koji je predviđen Okvirnim sporazumom.
- 73 Stoga je osnovanost ostalih tužbenih razloga potrebno ispitati samo u mjeri u kojoj su usmjereni protiv uvođenja nacionalnih kvota.

Tužbeni razlozi koji se temelje na povredi prava vlasništva, prava slobodnog obavljanja poslovne djelatnosti, načela zaštite legitimnih očekivanja i načela proporcionalnosti

- 74 Valja podsjetiti da se na tužbene razloge koji se temelje na povredi prava vlasništva, prava slobodnog obavljanja poslovne djelatnosti, načela zaštite legitimnih očekivanja i načela proporcionalnosti, tužitelj već pozivao u postupku koji je doveo do gore navedene presude Njemačka/Vijeće, i u kojem je osporavao režim za trgovinu s trećim zemljama koji je uspostavljen glavom IV. Uredbe br. 404/93, a posebno otvaranje carinske kvote za uvoz banana iz trećih zemalja i netradicionalnih banana iz AKP-a te aranžmane za podjelu te kvote na gospodarske subjekte kategorija A, B i C iz Zajednice.
- 75 Tužitelj je tako tvrdio da se gubitkom tržišnog udjela koji su pritom pretrpjeli gospodarski subjekti kategorije A narušavaju njihovo pravo vlasništva i slobodnog obavljanja poslovne djelatnosti, kao i njihova stečena prava. Isto je tako tvrdio da se režimom za trgovinu s trećim zemljama krši načelo proporcionalnosti, jer su se predviđeni ciljevi mogli ostvariti mjerama s manjim učinkom na tržišno natjecanje i interese određenih kategorija gospodarskih subjekata.
- 76 Međutim, Sud je u gore navedenoj presudi Njemačka/Vijeće presudio da nijedan od tih tužbenih razloga nije osnovan.
- 77 Sud je konkretno smatrao da nijedan gospodarski subjekt ne može ostvariti pravo vlasništva na tržišnom udjelu koji je imao prije donošenja tog režima (točka 79.) ni stečeno pravo ili legitimno očekivanje da će se održati situacija koja je postojala prije tog trenutka (točka 80.). Isto je tako presudio da su ograničenja prava na uvoz banana iz trećih zemalja koja su proizšla iz otvaranja carinske kvote i mehanizma za njezinu podjelu svojstvena ciljevima od općeg interesa Zajednice koji se žele ostvariti uspostavljanjem zajedničke organizacije tržišta u sektoru banana i stoga se njima neopravdano ne narušava sloboda obavljanja poslovne djelatnosti tradicionalnih gospodarskih subjekata koji stavlju na tržište banane iz trećih zemalja (točke 82. i 87.). Naposlijetku je utvrđio da se spornim mjerama ne krši načelo proporcionalnosti, jer nisu predočeni dokazi o njihovoj očitoj neprikladnosti za ostvarivanje predviđenih ciljeva (točke 94. i 95.).
- 78 Što se tiče prava vlasništva, slobode obavljanja poslovne djelatnosti i zaštite legitimnih očekivanja, u ovom slučaju ista razmatranja vrijede za podjelu carinske kvote na nacionalne kvote.
- 79 Što se tiče načela proporcionalnosti, treba istaknuti da tužitelj nije dokazao da je, za razliku od onoga što je Sud utvrdio u pogledu uvođenja ukupne kvote za treće zemlje, raspodjela te kvote na posebne nacionalne kvote očito neprikladna za ostvarivanje predviđenih ciljeva, odnosno za plasman proizvoda Zajednice i tradicionalnih proizvoda AKP-a te integraciju prethodno rascjepkanih nacionalnih tržišta.
- 80 Osim toga, treba smatrati da se ti različiti tužbeni razlozi, u mjeri u kojoj se njima nastoji naglasiti da uvođenje nacionalnih kvota drukčije utječe na gospodarske subjekte kategorija A i C nego na gospodarske subjekte kategorije B, podudaraju s tužbenim razlogom koji se temelji na povredi općeg načela nediskriminacije.
- 81 Stoga tužbene razloge koji se temelje na povredi prava vlasništva, prava slobodnog obavljanja poslovne djelatnosti, načela zaštite legitimnih očekivanja i načela proporcionalnosti i u ovom slučaju treba odbiti kao neosnovane.

82 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da je potrebno poništiti članak 1. stavak 1. prvu alineju sporne odluke u mjeri u kojoj je Vijeće njome odobrilo Okvirni sporazum i u kojoj se tim sporazumom gospodarski subjekti kategorije B izuzimaju iz režima izvoznih dozvola koji je njime predviđen, a da u preostalom dijelu tužbu treba odbiti.

Troškovi

83 Sukladno članku 69. stavku 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Međutim, sukladno članku 69. stavku 3., Sud može odlučiti da se troškovi podijele ili da svaka stranka snosi svoje troškove ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima ili ako postoje izvanredne okolnosti. Budući da svaka od stranaka nije uspjela u jednom zahtjevu, svaka treba snositi vlastite troškove. U skladu s člankom 69. stavkom 4. Poslovnika, države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove.

Slijedom navedenoga,

SUD

proglašava i presuđuje:

- 1. Poništava se članak 1. stavak 1. prva alineja Odluke Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986. – 1994.), u mjeri u kojoj je Vijeće tom odlukom odobrilo sklapanje Okvirnog sporazuma o bananama između Europske zajednice s jedne strane i Republike Kostarike, Republike Kolumbije, Republike Nikaragve i Republike Venezuele s druge strane i u kojoj se tim Okvirnim sporazumom gospodarski subjekti kategorije B izuzimaju iz režima izvoznih dozvola koji je njime predviđen.**
- 2. Tužba se u preostalom dijelu odbija.**
- 3. Svaka stranka, uključujući intervenijente, snosi vlastite troškove.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 10. ožujka 1998.

[Potpisi]

* Jezik postupka: njemački